

สู่โค้งสุดท้ายของชีวิต

.....ระพี สาคริก

เมื่อหยิบยกเอาเรื่อง "สู่โค้งสุดท้ายของชีวิต" ขึ้นมาพิจารณา อาจทำให้หลายคนกล่าวติงว่า "คนยังไม่คิดเตรียมตัวตาย" บางรายไม่แสดงความสนใจเอาเลย หรือไม่ก็พูดว่ายังมีอายุไม่มาก คงไม่จำเป็นต้องไปคิดถึงเรื่องทำนองนี้

หากเข้าใจถึงหลักความจริงที่ว่า "ธรรมจักรคือวิถีการเปลี่ยนแปลงของชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลายซึ่งกำหนดโดยสังขาร" และ "ทุกสิ่งทุกอย่าง ย่อมเกิดขึ้นได้ อีกทั้งเข้าถึงได้จากรากฐานความรู้สึกในแต่ละคนอย่างอิสระ" น่าจะพบคำตอบซึ่งเป็นความจริงได้ว่า การที่ชีวิตใครสักคนจะเข้าถึงโค้งสุดท้ายหาใช่มีเงื่อนไขผูกติดอยู่กับการมีอายุมาก หรือจะต้องใกล้วันตายไม่

แม้มองที่วิถีชีวิตแต่ละคน ถ้าเข้าถึงความจริงได้ย่อมรู้ตัวเองแล้วว่า "นับแต่เกิดมาไม่ว่าจะมีอายุเพียงวันเดียวหรือหลายสิบปี ต่างก็ตกอยู่ในสภาพซึ่งใกล้วันตายยิ่งขึ้นด้วยกันทุกคน โดยปราศจากข้ออ้างใด ๆ ทั้งสิ้น" แต่บนพื้นฐานสังขารที่กำหนดไว้ให้ทุกชีวิตและทุกสิ่งมีสองด้าน บุคคลผู้ซึ่งชีวิตยังคงเน้นตรงไปข้างหน้าด้านเดียวย่อมมองไม่เห็น

บุคคลใดที่ยังมองไม่เห็นโค้งสุดท้ายของชีวิตตัวเอง ย่อมตกอยู่ในสภาพซึ่งมีแต่ความประมาทขาดสติ เมื่อพบสิ่งใดที่รู้สึกว่า เป็นปัญหาแทนที่จะหยั่งรู้ถึงความจริงได้ว่า เงื่อนไขซึ่งทำให้รู้สึกเช่นนั้นจริง ๆ แล้วมันอยู่ในรากฐานตนเอง ทำให้มองเห็นทางที่จะดับได้อย่างแท้จริง กลับยังคงมุ่งออกไปโทษคนอื่นสิ่งอื่นและ เชื่อว่า ต้องแก้ไขที่คนนั้นคนโน้นหรือสิ่งนั้นสิ่งโน้น ทำให้ชีวิตจำต้องตกไปอยู่ในกระแสซึ่งสร้างปัญหาให้แก่ตัวเองและเพื่อนมนุษย์บานปลายออกไปเรื่อย ๆ อีกทั้งยังอาจต้องถึงสภาพพังทะลายลงไปอย่างสิ้นเชิงในที่สุด หากยังไม่อาจเข้าถึงจุดปรับเปลี่ยนใหม่ได้

และคนซึ่งรากฐานตกอยู่ในสภาพเดียวกัน แม้มากน้อยกว่ากันก็เป็นเพียงสิ่งที่สะท้อนภาพความแตกต่างหลากหลายซึ่งอยู่บนพื้นฐานด้านเดียวกัน จึงมักมีแนวโน้มกำหนดวิถีชีวิตแต่ละคน ให้ต้องเดินตามรอยเดียวกันไป จึงมีผลทำให้เห็นภาพสะท้อนซึ่งยืนยันความจริงได้ว่า "ยิ่งสูงด้วยอำนาจและมากด้วยทรัพย์สินก็ยิ่งทะเลาะกันรุนแรงยิ่งขึ้น" แม้ว่าบางช่วงอาจไม่แสดงออกแต่ก็หาใช่ว่าภายในรากฐานจะสงบด้วยไม่

อนึ่ง ชีวิตบุคคลผู้ตกลงไปอยู่ในสภาพดังกล่าวมักเชื่อว่า ตนจะสามารถก้าวหน้าต่อไปได้แต่มองไม่ถึงความมั่นคงจึงขาดการระอกลอยเพื่อพิสูจน์ความจริงซึ่งหาใช่เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะหากรอดต่อไปไม่ว่าเร็วหรือช้า ย่อมต้องพบกับผลสะท้อนทำให้ตนต้องได้รับความเสียหายอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ในเมื่อสังขารได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า "วิถีการเปลี่ยนแปลงของแต่ละชีวิตและแต่ละสิ่ง ปรากฏลักษณะและทิศทางเป็นธรรมจักร" ดังนั้นใครที่รู้สึกว่ามีปัญหาเกิดขึ้นแก่ตนแล้วยังมุ่งโทษคนอื่นสิ่งอื่น เพราะถูกกำหนดโดยอิทธิพลเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในจิตใจ วันหนึ่งข้างหน้าย่อมได้รับบทเรียนจนถึงจุดกำหนดตัวเองให้ต้องทวนกลับ

การถึงได้เร็วหรือช้า ด้านหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขซึ่งเข้าไปแฝงเป็นกรรมและเป็นความจริงอยู่ในรากฐานตัวเอง กับอีกด้านหนึ่งคือความรุนแรงของสิ่งที่สะท้อนกลับมากกระทบจากผลแห่งการกระทำของตนหนักบ้าง เบาบ้างทำให้รู้สึกเจ็บปวดเป็นช่วง ๆ ซึ่งที่แรก ๆ อาจรู้สึกที่เกิดจากการกระทำของคนอื่น บางครั้งมีการโต้ตอบถึงขั้นทำร้ายร่างกายระหว่างกันและกัน ทำให้ต้องสูญเสียด้วยกันทั้งสองฝ่าย

บุคคลใดผู้เข้าถึงแล้วช่วยยืมมองเห็นและเข้าใจได้แล้ว ย่อมปลดปล่อยจากข้ออ้างทั้งหลาย แม้การใช้คำว่า ต้องเห็นได้ในชาตินี้หรือชาติไหน ดังนั้นหากจะกล่าวว่าชาติหน้าไม่มีจริง ผู้ซึ่งเข้าถึงแล้วย่อมกล่าวด้วยว่า แม้ชาตินี้ก็ไม่มีอะไรเป็นตัวเป็นตนให้ยึดถือได้เช่นกัน

ดังนั้น ความเชื่อทั้งสองด้านที่ว่าชาติหน้ามีจริงและไม่จริง จึงหาใช่ทศรูปความจริงอันควรถือเป็นที่สุดแล้ว หากยังเป็นเพียงภาพซึ่งปรากฏอยู่ระหว่างทางของการดำเนินชีวิต ที่พึงต้องสัมผัสกับการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานความหลากหลายอย่างต่อเนื่องกันไป และคงต้องพบกับความรู้สึกจากตัวเองซึ่งคิดว่า "สิ่งนั้นคือ-สิ่งนี้ไม่ใช่" ต่อไปอีก จนกว่าจะถึงจุดทำให้รู้สึกได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างต่างก็เป็นครูเพื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้รากฐานตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้นเท่านั้น

บุคคลใดมีรากฐานที่หยั่งรู้ถึงธรรมชาติซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานตัวเองได้ลึกซึ้งย่อมมีอีกด้านหนึ่งเป็นสังขาร-ด้วยคือ สามารถเข้าใจถึงชีวิตเพื่อนมนุษย์ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความหลากหลาย โดยที่ปลอดแล้วจากความรู้สึกซึ่งจำเพาะเจาะจงอยู่ภายในกรอบที่มีรูปลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงเป็นบุคคลผู้ที่เข้าถึงความจริงและยอมรับได้ทุกสิ่งทุกอย่าง

ช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย แม้ปลอดแล้วซึ่งความกระดากอายหรือโอ้อวด ในสิ่งซึ่งปรากฏเป็นความจริงจากอดีตและมีกระแสเชื่อมโยงถึงปัจจุบันซึ่งปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตตัวเอง ทำให้เป็นผู้กล้าพูดความจริงได้ทุกเรื่อง โดยที่รู้สึกว่าเป็นข้อมูลยืนยันถึงสังขาร เพื่อหวังถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลัง อย่างปราศจากการแฝงไว้ด้วยเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น หรืออ่านได้ว่าสิ่งดังกล่าวคือรากฐานของความจริงใจ ซึ่งมีจุดร่วมระหว่างตนกับเพื่อนมนุษย์

ซึ่งสิ่งที่กล่าวแล้วทั้งหมดน่าจะถือว่ามีวิถีทางนำสู่ความสุขอย่างแท้จริง และเมื่อถึงเวลาย่อมพบว่า ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนหรือทำอะไร แม้มีอายุมากน้อยเพียงใด แต่ละคนย่อมสามารถเข้าถึงโคงค์สุดท้ายของชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยที่ไม่มีใครมาช่วยแย่งได้ เนื่องจากเป็นวิถีทางที่ปลอดโปร่งและแต่ละคนต่างก็มีสิทธิ์อย่างเต็มที่ที่เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว เพียงแต่ใครจะมองเห็นได้ก่อนหลังกว่ากันก็ถือเป็นธรรมชาติของแต่ละคน.

จ.ม. ลาดรัก

25 มกราคม 2539